

Teknisk faktaark om opgørelsesmetode for aktivitetstal

Til brug for en omlægning af uddannelses- og institutionslandskabet på ungdoms- og voksenuddannelsesområdet offentliggør ministeriet en række materialepakker med tal og data, der skal understøtte de lokale drøftelser.

Til at igangsætte og understøtte den lokale proces offentliggør ministeriet en række analyser samt aktivitetsdata for det skønnede elevgrundlag i 2035. Indeværende notat beskriver opgørelsesmetoden bag de aktivitetstal, som offentliggøres til brug for den lokale proces med omlægning af uddannelses- og institutionslandskabet.

Talmaterialet skal læses i sammenhæng med det øvrige offentliggjorte materiale, herunder notater om pejlemærker, bæredygtighed, proces mv. Talmaterialet er et vejledende dialogredskab og skal ikke ses om et samlet facit på selve omlægningen, da de opgjorte tal og fremskrivninger hviler på en række antagelser, valg og fravalg. Desuden bør aktivitetstallene anvendes og ses i sammenhæng med relevante data, skolerne selv har til rådighed og kan trække via uddannelsesstatistik (fx data vedr. søgning, tilgang mv.).

Talgrundlaget skal benyttes varsomt, da det er udtryk for et beregningsteknisk skøn behæftet med betydelig usikkerhed. Dette skal bl.a. ses i lyset af:

- Der er ikke tidligere gennemført lignende omlægninger af ungdomsuddannelserne, der kan lægges til grund for skøn over ændringer i elevbevægelser og søgemønstre.
- Alle skøn for 2035 er baseret på befolkningsfremskrivninger til 2035 på kommuneniveau, herunder med antagelse om forudsatte uændrede bosætningsmønstre inden for kommunerne.
- Skønnene hviler på en lang række antagelser om søgeadfærd, gennemførsel osv., herunder skøn for søgeadfærd til nye uddannelsesudbud (gymnasiale enkeltfag og ep $\times$) baseret på nuværende søgemønstre til nuværende uddannelser.
- Skønnene for 2035 for de gymnasiale uddannelser, inkl. ep $\times$, tager udgangspunkt i 1. g. bestanden et enkelt år (2024) og benytter landsgennemsnitlige overgangsfrekvenser mellem bestandene i 1.g, 2.g og 3.g. for de enkelte uddannelser ved beregningerne af årselevsaktiviteten på tværs af årgange på de enkelte institutioner og afdelinger.

- Brugen af standardiserede antagelser og gennemsnitsbetragtninger gør, at særligt opgørelserne på institutions- og afdelingsniveau er behæftet med usikkerhed. Dette gælder i særlig grad, når institutionsspecifikke forhold afviger fra gennemsnitlige tendenser på landsplan, herunder hvis 2024 er et atypisk år for institutionen, eller hvis institutionens frafalds- eller søgemønstre afviger væsentligt fra landstotalerne.
- Fordelingen af aktivitet på tværs af afdelinger er mere usikker på end på de gymnasiale uddannelser som følge af udfordringer med det bagvedliggende elevtalsdata.
- Beregningerne tager udgangspunkt i elevaktiviteten i 2024 fordelt på institutioner og afdelinger dette år. Det betyder, at ændringer i institutionslandskabet fra 2024 og frem ikke fremgår, hvilket gør, at lukkede institutioner, afdelinger eller udbud kan optræde i materialet. Det betyder samtidig, at nyoprettede afdelinger eller udbud ikke indgår.

Notatet er opbygget på følgende måde: Først præsenteres en række centrale antagelser bag opgørelserne. Dernæst præsenteres fremgangsmåden bag opgørelse af aktivitetstal for 2024 og 2025.

1. Centrale antagelser

1.1 Beregningstekniske antagelser om elevstrømme

Indførslen af epk medfører ændringer i det nuværende ungdomsuddannelseslandskab, og det forudsættes som følge heraf, at nogle unge vil tilgå andre undervisnings- og ungdomsuddannelses tilbud.

Det er beregningsteknisk lagt til grund, at unge, som i dag tilgår grundforløbets 1. del på erhvervsuddannelserne, efter omlægningen som udgangspunkt tilgår epk. Ligeledes er det lagt til grund, at unge i alderen 15-18 år, som i dag påbegynder en 2-årig hf, tilgår epk. Elever, som i dag tilgår stx, hhx eller htx, og som ikke skønnes at opfylde det skærpede karakterkrav til stx, hhx og htx, antages ligeledes at tilgå epk. Det gælder også elever på private gymnasier.

For kursister, der i dag går på hf-enkeltfag, er det beregningsteknisk lagt til grund, at de fremover tilgår de nye gymnasiale enkeltfag. Ligeledes er det lagt til grund, at alle elever over 18 år, som i dag tilgår 2-årig hf, fremover tilgår de gymnasiale enkeltfag.

Næsten alle øvrige unge og ældre i uddannelseslandskabet antages at have samme uddannelsesadfærd, som de har i dag, herunder søger, tilgår og fuldfører de samme uddannelse på samme institution/afdeling som i dag. Det antages dog, at en mindre andel elever vælger at benytte sig af muligheden for at starte direkte på erhvervsuddannelserne, *jf. afsnit 1.3 senere i dette notat*. Elevernes alder er opgjort ultimo året.

1.2 Beregningstekniske antagelser om skærpet karakterkrav

Det skærpede karakterkrav er beregnet pba. karakterer fra de lovbundne prøver i 9. klasse og standpunktskarakterer i 9. klasse. Eleven har to muligheder for at opfylde karakterkravet.

Enten har eleven:

- Opnået et karaktergennemsnit på mindst 6,0 i både de lovbundne prøver og de afsluttende standpunktskarakterer.
- Eller opnået et karaktergennemsnit på mindst 7,0 i de lovbundne prøver.

I begge tilfælde skal eleven have bestået folkeskolens afgangseksamen (de obligatoriske prøver).

Elever som i dag allerede har bestået folkeskolens afgangseksamen og opfylder et af de to ovenstående karakterkrav siges *mekanisk* at opfylde et kommende skærpet karakterkrav. Det er beregningsteknisk lagt til grund, at en delmængde af de elever, som i dag går på stx, hhx eller htx og ikke mekanisk opfylder det skærpede karakterkrav, vil opnå adgang til disse uddannelser som følge af ændret adfærd (fx forbedret skoleindsats) eller aflæggelse af en optagelsesprøve.

Sandsynligheden for at opnå adgang til gymnasiet ved ændret adfærd eller aflæggelse af optagelsesprøve stiger, jo højere karakterer eleven har i de lovbundne prøver, *jf. tabel 1*. F.eks. vil 25 pct. af eleverne, der ikke har aflagt hele eller dele af folkeskolens afgangsprøve, blive tilfældigt trukket ud og antages at opnå adgang til gymnasiet, mens det samme er tilfældet for 75 pct. af eleverne med et karaktergennemsnit mellem 6 og 6,9 i lovbundne prøver (som ikke opfylder kravet om 5,0 i standpunkt og/eller består folkeskolens afgangseksamen).

Tabel 1. Beregningstekniske antagelser vedrørende opnåelse af adgang for de elever, som i dag går på stx, hhx, htx, men som ikke mekanisk opfylder et skærpet karakterkrav

Karaktergruppe	Sandsynlighed for at opnå adgang
Ingen afgangsprøve*	25 pct.
Lovbundne prøver under 4,9	10 pct.
Lovbundne prøver mellem 5,0 og 5,9	33 pct.
Lovbundne prøver mellem 6,0 og 6,9**	75 pct.
Lovbundne prøver 7,0 eller højere**	90 pct.

Anm.: *) Elever uden karakterer kan både være elever der mangler mindst én prøve eller elever der har gået på en prøvefri skole. **) Elever med højere gennemsnit end karakterkravet opfylder ikke et skærpet karakterkrav, enten fordi deres standpunktskarakterer er for lave ift. kravet, eller fordi de mangler en udtræksprøve og dermed ikke har bestået folkeskolens afgangseksamen.

Det bemærkes, at det skønnes, at elever uden karakteroplysninger har en større sandsynlighed for fortsat at opnå optagelse på stx, hhx eller htx end elever med relativt lave karaktergennemsnit, hvilket skyldes, at en del elever uden karakteroplysninger kommer fra prøvefri skoler. Elever uden karakteroplysninger må derfor forventes i gennemsnit at være fagligt stærkere end elever med lave karakterer.

1.3 Den direkte vej til eud efter grundskolen

Afklarede unge vil stadig have mulighed for at søge om optagelse på erhvervsuddannelserne direkte efter grundskolen. I dag vælger 2 pct. af en ungdomsårgang den direkte vej til erhvervsuddannelsernes grundforløb 2 efter grundskolens 9. eller 10. klasse via mesterlærerordningen. Det antages, at disse unge også fremover vil søge direkte fra grundskolen til erhvervsuddannelserne. Derudover er det lagt til grund, at yderligere 2 pct. af en ungdomsårgang, via juniormesterlære i grundskolen, tager den direkte vej til erhvervsuddannelserne. De to procent af en ungdomsårgang svarer til ca. 16. pct. af de elever på gf1 i 2024, som ikke har valgt en eux-tilrettelæggelse, og de identificeres ved tilfældig udtrækning. Det betyder blandt andet, at andelen af elever med en direkte vej til erhvervsuddannelserne beregningsteknisk antages at være større i områder, hvor en stor

andel af grundskoleeleverne i dag tilgår gf1. Det kunne eksempelvis være i områder i Vestjylland. Omvendt vil andelen af elever med en direkte vej til eud efter grundskolen være lav i de områder, hvor der traditionelt set er en stor overgang til de gymnasiale uddannelser. Det kunne eksempelvis være i områderne nord for København. Gf2-elever, som kommer fra juniormesterlærerordningen i grundskolen, skønnes og tage et gf+ forløb på op til 20 ugers varighed forud for tilgangen til gf2.

Samlet antages det således, at 4 pct. af en ungdomsårgang vil vælge den direkte vej til erhvervsuddannelserne efter grundskolen.

1.4 Demografisk fremskrivning til 2035

Den demografiske fremskrivning af elevgrundlaget til 2035 beror på Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning i 2024 på kommuner og alderstrin (FRKM124). For hver kombination af kommune og alderstrin (15 – 67 år) dannes en demografivægt. Demografivægten beregnes ved at dividere antallet af personer på et bestemt alderstrin i kommunen i 2024 med det fremskrevne antal personer på samme alderstrin i 2035. Vægten angiver således ændringen i antallet af personer i en given alder i kommunen fra 2024 til 2035.

For individer uden en bopælskommune tildeles en gennemsnitlig vægt baseret på den samlede demografiske udvikling på landsplan. De enkelte individer vægtes således enten mere eller mindre end 1 afhængig af den demografiske udvikling.

Eksemplet i boks 1 viser, hvordan de demografiske vægte bruges i opgørelsen til at skønne over antallet af elever i 2035.

Boks 1. Eksempel på beregning af demografivægt

'Kommune A' har 250 15-årige med bopæl i kommunen i 2024. Danmarks Statistisk fremskriver, at kommunen i 2035 kun vil have 200 bosiddende 15-årige. Hver 15-årige i 'Kommune A' tildeles således en demografivægt på 0,8, svarende til et fald på 20 pct.

'Kommune B' har 100 15-årige i 2024. Danmarks Statistisk fremskriver at kommunen i 2035 vil have 150 bosiddende 15-årige. De 15-årige i 'Kommune B' tildeles en demografivægt på 1,5, svarende til en stigning på 50 pct.

Hvis en institution har 10 elever fra 'Kommune A' og 2 elever fra 'Kommune B', vil den i 2024 have 12 elever, mens den i 2035 skønnes at have 11 elever.

1.5 Årselever

BUVM's tilskudsdata bruges til at opgøre institutionernes aktivitet (årselever) og er baseret på institutionernes egne indberetninger. Konkret tager BUVM's opgørelse udgangspunkt i det antal årselever, som har udløst undervisningstaxameter på det givne forløb inden for det givne finansår. Dette sikrer, at årselever opgøres ensartet på tværs af institutioner.

2. Opgørelse af aktivitetstal

Aktivitetstallene tager udgangspunkt i årselevsaktivitet for hhv. 2024 og den skønnede årselevsaktivitet i 2035. Nedenfor præsenteres fremgangsmåden bag opgørelse af disse aktivitetstal.

2.1 Aktivitetstal 2024 for erhvervsuddannelserne og de gymnasiale uddannelser

Opgørelsen af 2024-aktivitetstal (årselever) beror på BUVM's tilskudsdata og yderligere beregninger vha. STIL's elevtalsregister. Tilskudsdata for erhvervsuddannelserne og de gymnasiale uddannelser opgøres udelukkende på uddannelsestype og institutioner. Elevtal for de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser fra STIL's elevtalsregister bruges til at fordele aktiviteten (årseleverne) ud på institutionernes afdelinger.

Eux-aktiviteten for de merkantile uddannelser opgøres særskilt som "skf" (studiekompetencegivende forløb), mens den gymnasiale del af eux-aktiviteten på de øvrige erhvervsuddannelser er medtalt under hovedforløbet.

Det bemærkes, at datakvaliteten for en række erhvervsuddannelsesinstitutioner på afdelingsniveau er lav, da der kun indrapporteres elever på hovedinstitutionsniveau, hvorfor aktivitetstal på afdelingsniveau er behæftet med usikkerhed.

Boks 2. Eksempel på fordeling af aktiviteten vha. elevtal

I BUVM's tilskudsdata har 'Hovedinstitution A' 100 årselever på grundforløbets anden del på eud (gf2) i 2024. 'Hovedinstitution A' har to afdelinger (afdeling 1 og 2) med udbud af gf2 på begge afdelinger.

I elevtalsregisteret har 'Hovedinstitution A' samlet 200 gf2-elever. 'Afdeling 1' har 120 gf2-elever, mens 'afdeling 2' har 80 gf2-elever. Da hovedinstitutionen har 100 årselever, som skal fordeles ud på 200 gf2-elever, vil hver enkelt gf2-elev få et årselevsbidrag på 0,5 (100 årselever divideret med 200 gf2-elever).

Ved at summe årselevsbidragene på afdelingsniveau findes antallet af årselever på de enkelte afdelinger. I dette tilfælde tilskrives 'afdeling 1' 60 årselever og 'afdeling 2' tilskrives 40 årselever i 2024

2.2 Skønnet aktivitetstal 2024 for almen VEU, enkeltfag og AMU

Opgørelsen af 2024-aktivitetstal for almen VEU (avu, fvu og obu), enkeltfag (Hf-e, SOF, GSK, 2-årig stx, 2-årig hf (over 18 år)) samt AMU beror på BUVM's tilskudsdata.

Historisk set har aktiviteten på almen VEU, enkeltfag og AMU været meget konjunkturafhængig. Der er ikke beregnet skøn for aktiviteten i 2035, da usikkerheden ved sådanne skøn vurderes for høj. Derfor indeholder materialet kun 2024-aktivitetstal for almen VEU, enkeltfag og AMU.

Det er beregningsteknisk lagt til grund, at elever der er fyldt 19 år eller ældre det år de starter en 2-årig hf vil tilgå de nye gymnasiale enkeltfag fra 2030 og frem. Denne aktivitet er således talt med i opgørelserne af 2024-aktiviteten.

2.3 Brugen af data og institutionslandskab for 2024

Som det fremgår af de to ovenstående afsnit, er aktiviteten fremskrevet pba. data fra 2024, Det betyder, at de institutioner og afdelinger, der fremgår i talmaterialet, er dem, der fandtes og havde aktivitet i 2024. Lukkede institutioner eller afdelinger, der havde aktivitet i 2024, vil stadig optræde i materialet. Ligeledes vil nye afdelinger med aktivitet i 2025 og frem ikke indgå, da beregningsåret er sat til 2024.

Det bemærkes, at der stadig fremskrives aktivitet for lukkede afdelinger, da der er tale om elever, som i 2024 gik på en ungdomsuddannelse. Ud fra en analytisk betragtning vil denne elevgruppe stadig have et uddannelsesbehov i 2035, og i disse tilfælde er det væsentligt at forholde sig til det samlede elevgrundlag i byområdet. Dette betyder, at der ikke er fjernet aktivitet fra lukkede institutioner eller afdelinger i datagrundlaget.

2.4 Skønnet aktivitetstal 2035 for erhvervsuddannelserne

Opgørelsen af 2035-aktivitetstal på erhvervsuddannelserne følger næsten samme metode som 2024-opgørelsen. Elevtalspopulationen og tilskudsdata genbruges fra 2024-opgørelsen med enkelte justeringer.

I 2035 opgørelsen medregnes aktiviteten fra gf1 og eux ikke, da disse uddannelser nedlægges ifm. med oprettelsen af epX. Derudover indregnes den demografiske udvikling vha. førnævnte vægte, jf. afsnit 1.4. Indregningen af demografiudviklingen betyder, at størstedelen af institutionerne får en lavere aktivitet i 2035 end de havde i 2024.

Det bemærkes, at længden af grundforløbs 2. del for elever, som har fuldført epX eller anden studiekompetencegivende uddannelse, nedjusteres fra 20 til 12 uger. I opgørelsen er der taget højde for denne justering. Yderligere er det lagt til grund at gf2-elever, som kommer fra juniormesterlærerordningen i grundskolen, har taget et gf+ forløb på op til 20 ugers varighed forud for tilgangen til gf2. Skønnet for 2035-aktivitetstal på erhvervsuddannelsernes grundforløb 2 er behæftet med betydelig usikkerhed.

Landbrugselever indgår ikke i det beregningstekniske skøn for antal årselever til epX i de 87 byområder med gymnasial uddannelse. Det gælder dog ligeledes for landbrugsskolerne, at elever på gf1, herunder med eux-tilrettelæggelse, beregningsteknisk antages at tilgå epX. Denne del af epX-aktiviteten fra landbrugsskolerne opgøres for sig og præsenteres på regionsniveau.

2.5 Opgørelsen af 2035-aktivitetstal for de gymnasialeuddannelser

Opgørelsen af aktiviteten for de gymnasiale uddannelser i 2035 er mere kompleks end for erhvervsuddannelserne. Dette skyldes, at epX indgår som en ny gymnasial uddannelse, hvilket kræver flere beregningstekniske antagelser for at skønne aktiviteten, herunder aktivitetens geografiske placering. For at kunne inkludere antagelser om skærpet karakterkrav samt skønne over den geografiske placering af epX-aktiviteten, tager den skønnede aktivitet i 2035 for gymnasiale uddannelser ikke udgangspunkt i tilskudsdata, men i stedet i en grundpopulation fra STIL's elevtalsregistre. Denne grundpopulation omregnes efterfølgende til årselever, hvormed der tages højde for frafald og overgang til det tredje år af epX.

Grundpopulation

Opgørelsen tager udgangspunkt i en grundpopulation bestående af elever, der var indskrevet i 1.g på hf (15-18-årige), hhx, (htx), stx, Dansk-fransk Baccalauréat, Dansk-tysk studentereksamen, 2-årig stx, pre-IB og IB samt på grundforløbets første del på erhvervsuddannelser pr. 30.9.2024. 2024 er valgt, da det er nyest tilgængeligt data ved udarbejdelse af datagrundlaget. Alle elever tildeles en demografivægt på baggrund af bopælskommune, og de kommende epX-elever identificeres, *jf. centrale antagelser*. Det bemærkes, at opgørelsen bygger på en 1.g-population, hvorfor institutioner og udbud, der ikke har haft 1.g-elever d. 30.9.2024, ikke inkluderes i opgørelsen. Det skal bemærkes, at hvis en skole i 2024 havde en usædvanligt høj eller lav tilgang sammenlignet med tidligere år, eller har frafaldsprocenter som afviger væsentligt fra landsgennemsnittet, så kan det give fremskrivninger, der i mindre grad afspejler de konkrete institutionsspecifikke forhold. Der vil derfor være enkelte tilfælde, som fremstår enten høje eller lave i forhold til skolens nuværende aktivitetsniveau. Samlet set vurderes konsekvensen heraf primært at vedrøre et fåtal af institutioner, hvor tilgangen i 2024 afviger markant fra de foregående år.

Geografisk placering af epX-aktiviteten (hjemtagning)

Da epX er en ny uddannelse, og den stedlige placering af epX-udbud endnu er ukendt, hviler opgørelser af aktivitetsdata for 2035 for epX på en række beregningstekniske antagelser om kommende epX-elevs søgning til uddannelsen i de 87 byer. Beregningsteknisk antages det, at alle 87 byområder har udbud af epX i 2035.

Beregningsteknisk er der modelleret en forventet søgeadfærd for epX-elever, som giver et skøn for epX-aktiviteten i de enkelte 87 byområder, *jf. boks 3*.

Boks 3. Forventet søgeadfærd for kommende epX-elever

Det er beregningsteknisk lagt til grund, at kommende epX-elever i udgangspunktet tager deres uddannelse i det byområde, hvor de i dag tager deres uddannelse. Det vil sige stabile søgefrekvenser, der – ligesom i dag – varierer på tværs af landsdele, kommuner og uddannelser.

Undtaget herfra er de kommende epX-elever, der får *nye uddannelsesmuligheder*, hvor de bor. For disse elever er det lagt til grund, at en delmængde vil vælge det lokale tilbud. Med nye uddannelsesmuligheder menes byområder, hvor der i dag kun er få udbud af ungdomsuddannelser, ofte kun stx, og hvor det med etableringen af epX i byområdet bliver muligt at tage en ny ungdomsuddannelse lokalt. Etableringen af epX kunne fx give nye uddannelsesmuligheder for elever på grundforløbets første del, som i dag må tage til nabobyen for at gå på en erhvervsuddannelse, men som fremover vil få mulighed for at tilgå epX i hjembyen.

Baggrundsanalyser viser, at ca. 80 pct. af de gymnasiale elever og ca. 60 pct. af GF1-eleverne tager deres uddannelse i det nærmeste byområde med udbud af den ønskede uddannelse. Denne søgeadfærd anvendes til at placere en delmængde af de epX-elever, der får nye uddannelsesmuligheder i deres lokale byområde. Denne placering af kommende epX-elever i det lokale byområde benævnes 'hjemtrækning'.

Beregningsteknisk antages 80 pct. af de kommende epX-elever, som i dag går på hhx og htx, men ikke opfylder et skærpet karakterkrav, og som i dag er nødsaget til at forlade deres lokale byområde for at tage den ønskede gymnasiale uddannelse, at tilgå epX i deres lokale byområde. De hjemtages med andre ord til et nyt lokal uddannelsesudbud: epX.

Alle øvrige epX-elever – dvs. alle epX-elever som i dag går lokalt eller som frivilligt fravælger et lokalt uddannelsesudbud til fordel for et uddannelsesudbud i andre byer – antages beregningsteknisk at forblive i det i samme byområde, som de i dag tager deres uddannelse i.

Ligeledes antages alle øvrige elever at tage deres uddannelse på samme institution, som de tager deres uddannelse på i dag.